

Ευρώπη και Ελλάδα: τομές και συναίνεσεις

Του ΛΟΥΚΑ ΤΣΟΥΚΑΛΗ*

Η Ευρώπη πήρε μεγάλες, ιστορικές αποφάσεις σε μια διάσκεψη κορυφής που κράτησε τέσσερις ολόκληρες μέρες. Ο μαραθώνιος των συσκέψεων που δοκιμάζουν συχνά τις αντοχές των συμμετεχόντων ήταν αυτήν τη φορά πιο εξαντλητικός από ποτέ άλλοτε. Σε μια Ένωση 27 χωρών, όπου όλες οι μεγάλες αποφάσεις παίρνονται με ομοφωνία και κάθε πρωθυπουργός, καγκελάριος ή πρόεδρος είναι υπόλογος στο δικό του Κοινοβούλιο και την κοινή γνώμη, το περιεργό δεν είναι ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται με τόση δυσκολία και καθυστέρηση, αλλά απλώς και μόνον ότι παίρνονται αν και όχι πάντα.

Είναι παράξενο πολιτικό σχήμα η Ευρωπαϊκή Ένωση, χωρίς προηγούμενο στην Ιστορία ή κάτι αντίστοιχο σε οποιοδήποτε άλλο μέρος του κόσμου σήμερα. Μια γρήγορη και επιπόλαιη ματιά σε αυτό το πολύπλοκο σχήμα και σε βασικά στοιχεία των χωρών που την απαρτίζουν θα οδηγούσε πολύ εύκολα στο συμπέρασμα ότι είναι παντελώς αδύνατο να λειτουργήσει. Και όμως λειτουργεί. Ενίοτε παίρνει και μεγάλες αποφάσεις, όπως αυτές που πήρε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο την περασμένη Δευτέρα και που αποτελούν τομή στην ιστορία της Ένωσης.

Μαζί με τον επιταχίτη προϋπολογισμό, μιλάμε για ένα συνολικό ποσό λίγο λιγότερο από δύο τρις. ευρώ. Οι επικορηγήσεις και τα δάνεια για την αντιμετώπιση

των συνεπειών της πανδημίας θα ξεπερνούν το 5% του ΑΕΠ των «27», θα έχουν έντονο αναδιανεμητικό χαρακτήρα υπέρ των πλέον αδύναμων οικονομιών με έμφαση στην πράσινη οικονομία και τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Τα χρήματα αυτά θα τα δανειστεί η Επιτροπή στις αγορές στο όνομα της Ένωσης. Αν προσθέσουμε και τις προηγούμενες αποφάσεις που αφορούσαν κυρίως το σύστημα υγείας και την ανεργία, καθώς και τις μαζικές παρεμβάσεις της κεντρικής τράπεζας στις αγορές που κρατάνε εξαιρετικά χαμηλά τα επιτόκια με τα οποία δανειζονται οι κυβερνήσεις, τα ποσά είναι πολύ μεγάλα και χωρίς προηγούμενο. Αξίζει λοιπόν η ταλαιπωρία των τεσσάρων ημερών. Αλλά σίγουρα η υπόθεση δεν έκλεισε τελείως ακόμη. Θα περιμένουμε και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να πει τη δική του τελευταία λέξη.

Σε αυτήν την Ένωση, όλες οι χώρες είναι θεωρητικά ίσες αλλά κάποιες είναι σίγουρα πολύ πιο ίσες από τις άλλες. Σχεδόν τίποτα δεν γίνεται πλέον, ή τουλάχιστον τίποτα το σημαντικό, αν δεν συμφωνούν η Γαλλία και η Γερμανία και δεν ηγηθούν επίσης μιας επίπονης συλλογικής προσπάθειας για την αναζήτηση συναίνεσης στη βάση ενός συμβιβασμού. Ετσι λειτουργεί η Ευρώπη, όταν λειτουργεί. Βεβαίως, οι έννοιες συναίνεση και συμβιβασμός δεν μεταφράζονται εύκολα

στο δικό μας πολιτικό λεξιλόγιο. Εδώ έχουμε μάθει αλλιώς.

Αντιμέτωποι σήμερα με το μεγάλο οικονομικό και κοινωνικό σοκ που προκαλεί η πανδημία, αντιμέτωποι επίσης με την ολοένα αυξανόμενη επιθετικότητα της γειτονικής Τουρκίας, τεράστιες προκλήσεις που μέχρι σήμερα διαχειρίστηκε η κυβέρνηση με σύνεση και επιτυχία, φανταστείτε ποιες δυνατότητες θα είχαμε αν βρισκόμασταν εκτός ευρωπαϊκής οικογένειας. Αν είχαμε δηλαδή επικρατήσει μερικά χρόνια πριν οι εκπρόσωποι των ψεκασμένων ή οι άλλοι που πίστευαν σε εναλλακτικές επιλογές και διαπραγματευτικά περιθώρια που βρίσκονταν μόνον στον χώρο της φαντασίας τους. Αλήθεια, τι θα γινόταν σήμερα αν η Ελλάδα δεν είχε τη στήριξη της Ευρώπης; Και δεν χρειάζεται να μας θυμίσουν όλοι αυτοί ότι η ευρωπαϊκή στήριξη δεν είναι απόλυτη ούτε δεδομένη, το ξέρουμε, κυρίως σε θέματα εξωτερικής πολιτικής όπου η Ευρώπη συνεχίζει να συμπεριφέρεται συχνά ως πολιτικός πάνος γιατί δυσκολεύεται να συγκεράσει τα διαφορετικά συμφέροντα των μελών της. Αλλά με αυτήν την πραγματικότητα θα πρέπει να πορευτούμε εμείς στη δύσκολη γειτονιά που μας έλαχε, με ρεαλισμό και όχι ευσεβείς πόθους, ως μέρος της λύσης και όχι του προβλήματος. Δεν το κάνουμε πάντα.

Αλλά αν προετοιμαστούμε σω-

στά για το πώς θα χρησιμοποιήσουμε τους πόρους που θα έχουμε στη διάθεσή μας τα επόμενα χρόνια για να επουλώσουμε πληγές αλλά κυρίως για να θέσουμε τις βάσεις για μια υγιή και βιώσιμη ανάπτυξη. Με τα προηγούμενα ευρωπαϊκά πακέτα φτιάξαμε δρόμους, λιμάνια και αεροδρόμια. Σπαταλήσαμε όμως και πολλά λεφτά με ένα πελατειακό και αναποτελεσματικό σύστημα. Δεν καταφέραμε ποτέ να κάνουμε τις απαραίτητες τομές που θα απελευθέρωναν τις υγιείς δυνατότητες αυτού του τόπου. Μας δίνεται τώρα μία ακόμη μεγάλη ευκαιρία. Αν μην τη σπαταλήσουμε. Και εύχομαι να έχει το θάρρος η κυβέρνηση να αναζητήσει ευρύτερες συναίνεσεις στη διαμόρφωση των εθνικών προτεραιοτήτων, έστω στα στενά χρονικά περιθώρια που υπάρχουν. Δεν είμαι αιθεροβάμων. Γνωρίζω το κλίμα που επικρατεί και τους πολλούς περιορισμούς. Αλλά πιστεύω ότι αξίζει να γίνει μια σοβαρή και ειλικρινής προσπάθεια προς αυτήν την κατεύθυνση. Θα αποτελούσε τομή στα πολιτικά μας πράγματα, όπως τομή τόλμης να κάνει και η Ευρώπη. Μιλάμε άλλωστε για αποφάσεις που θα κρίνουν το μέλλον της χώρας για πολλά χρόνια.

* Ο κ. Λουκάς Τσοούκαλης είναι πρόεδρος του ΕΛΙΑΜΕΠ και καθηγητής στη Σχολή Διεθνών Υποθέσεων της Sciences Po στο Παρίσι.